

Opdragelse og Skoleundervisning. af Kristoffer Jensen Racine.

III.

Dr. Staal har loopt i høje Toner den materielle Uoplysning eller den økonomiske Beldere med Danmarks og Intelligens, som den danske Boudstand er naaet frem til i de sidste 20 Aar, at de heri overgaar alle andre Folk. Jeg skal i korte Træk gennemgaa denne Uoplysningsperiode, som jeg selv har deltaget i. For omtrent 20 Aar siden var man ude ved et Vendepunkt mellem gode og daarlige Tider, som man kaldte det. Jorden havde i en Del Aar givet god Afgrøde, og Bønderne havde solgt deres Korn til høje Priser. For en Del Aar længere tilbage havde Bønderne (hermed menes Gaardmænd — ikke Husmænd) eller rettere alle Landboerne været under Herremændenes Bist. Den Jord, de selv var i Besiddelse af, var faldet fra Herregaarden. Paa Gården valdes de gjore Dødsarbejde om Dagen, saa kunne de gjore deres eget Arbejde om Aften. Den Tid var nu forbi, Høstarbejdet var afsluttet, og hel Mængde Bønder rundt om i Landet var bleven Selvejere, og de private Høstet var nu stærkt i Færd med at blive Bønderne ind, at de ogsaa var Menneſker. Friheden havde de jo faaet paa Papiret, da Frederik den 7. underkastede Danmarks Grundloos i 1848. Men da Folket ikke forstod, hvad Frihed var, blev den tilbids igjen listet fra dem i 1866. Men nu var det som sagt et Oplysningsarbejde i Gang, der avledes godt paa Jorden og Kornet var i god Pris. Bønderne mente nu, at skulde de være rigtige Menneſker, saa vilde de ogsaa have pæne Huse at bo i og andet mere, hvad der hørte til for at være pæne Folk; og i en Del Aar rejste der sig en Mængde pante byggede Gaarde og Huse rundt om i Landet. Bønderne anskaffede sig pæne Høvedvogne, smukke Heste osv. De selvstændige Bønder blev ombyttede med Tøi fra Byerne, saa de kom til at ligne Skjoldhøved. De fik Pengene imellem Hænder, og naar de var Gjer af noget, saa kunne de ogsaa laane Penge. De vilde fremad og fremad til noget større, og det var Udsaaendens Tankegang — og er saa desværre endnu — at jo mere man ejer, des mere eller des større man er. Efter dette Prinsip vilde de gjerne eje saa meget som muligt. De kjøbte Ejendom for laante Penge. Dette gik rask for sig i nogle Aar, havde man 10,000, saa kjøbte man en Ejendom til 20,000, og saa fremdeles. Hermed begyndte man at laane paa sin egen Lygſigte; thi nu begyndte Pengemandene at fortere. Pengene tjente altid Penge. Kænterne maatte ud, enten det saa var et godt eller et daarligt Aar. Jo mere Bønden forbedrede sin Ejendom, desto større Skatter blev der paalagt ham, og han maatte selvfølgelig betale Skatter baade af den Halbold, han selv ejede og af den Halbold, Pengemanden ejede. Pengemanden havde det saa redt, han havde intet andet at gjore end at strabe Pengene ind og lægge dem til Dyngen. Jorden blev pint til at give saa meget, som muligt. Men det kunde ikke blive ved at gaa med at fælde Kornet. Naar Jorden skal give noget, skal den have noget igjen. Man havde før faa Kreaturer, der blev for lidt Gødning. Saa var det, man slog ind paa at holde flere Kreaturer, brøve Mejeri og fede Svin op; for jagt vildreskornet op og tage sin Indtægt igjennem Mejeri og Slakteri. Men en saadan Omvikling koster Penge, og Bønderne kom endnu mere i Gjæld til Pengemandene. Nu fulgte en Del Aar, hvori Høsten slog fejl. Den udpinte Jord skal have Tid til at samle Kræfter igjen. Trods alt dette og trods Føllesvigten i Landet, tog nu den krigsgale Regjering fat paa at bygge Fæstninger om Kjøbenhavn og brugte en hel Masse Penge til anden Krigsgaalskab. Folket skulde betale, enten de saa kunde eller ej. I denne forvildede Stilling er det saa, at de Andelsforetagender sættes i Gang, som Dr. Staal praler saa meget af. De har deres ved opnaaet at saa deres Smør og Høstet puttet i Englanderne, og saa nøjes de selv med Affaldet. De hanger ved Kløerne, og de faar en Høde saa daarlige, at et høert Menneſke i Amerika vil betakke sig for en saadan Kjøst. Det er juft ikke noget at prale af; det er bare en Nedbringingsplan, de har fundet, og maatte det end den sidste, hvorved de holder Studen gaasende lidt endnu. Gaaet det gølt med Smørret og Høstet, som let kan se, bliver det nok vanskeligt for dem at bringe Studen flot igjen.

En saadan kritisk Periode, hvor Samfundsbindingen er bygget paa Selbødhed for hver enkelt, er det jo klart, at der bliver Høst og større Skjel mellem fattige og rige Bønder. Hænde man først lidt Penge til laane ud til store Renter, saa spang man sig snart op; om det skete paa Beføstning af sin Aabod, gjorde intet til Sagen. Han havde jo den same

me Frihed til at svinge sig op, saa der var jo intet at sige til det. Den stærkere Met var den gjeldende.

Man fik nu ordnet sine Pengejager med Sparekasser, Banker, Kreditforeninger osv. saa Landboerne blev, som Staal udtrykker det, selv Herre over deres Penge. Naar man nu ikke faar mere forklarings, saa tog det sig jo svært hønt ud. Men dette har ogsaa en Bagside. Disse Pengeinstitutter var jo oprettede for at hjælpe Folk til alle Sider. Dem, der havde flere Penge, end de havde Brug for, kunde blive dem ledige og faa Rente af dem. Den, der manglede Penge i foret eller længere Tid — jærlig til Driftkapital, kunde gaa der hen og faa dem. Det var jo alt sammen udmarkert; men nu kommer Humlen: For at saa Penge til Laans skulde man have 2 pct. af Møntens Kaution, og det var ikke saa let at faa. Jeg tror ikke, at jeg nogter meget fejl, naar jeg siger, at de 2 pct. betalte af Folket er uueluftet fra at kunne laane Penge, fordi det er dem umuligt at skaffe de 2 Underprocent paa Beføstningen. I den almindelige Føllesvigt sættes et stærkt Skjel mellem dem, der kan klare sig, og dem, der ikke kan. Saa laange en Mand er saaledes Herre over sin Ejendom, at man kan se, at det ikke gaar tilbage for ham, men helst lidt fremad — og han virkelig har Ejendommen, der er noget værd — saa kan han laane Penge til et eller andet foretagende, og han gjer det ogsaa, naar han kan se sin Gjælden derved. Saa længe en Mand laar saaledes, at man ved, han kan hjælpe sig selv, kan han klare sig, saa har han til sig selv en hel Del faarladte Bemærkninger om det. Saa længe en Mand laar saaledes, at man ved, han kan hjælpe sig selv, kan han klare sig, saa har han til sig selv en hel Del faarladte Bemærkninger om det. Saa længe en Mand laar saaledes, at man ved, han kan hjælpe sig selv, kan han klare sig, saa har han til sig selv en hel Del faarladte Bemærkninger om det.

Jøst med smaa og bange Aar, de saa ikke meget til den Fremtidsudvikling, som Staal skreier om, og disse Småfolk er jo dog — uden at sige for meget — over Halvdelen af Danmarks Beføstning.

Nej, det er saa klart som Dagen, at saa længe man vil fremad i den gamle Stare, hvor de private Penge mænd skal dyrke og røde for alt, da nytter det ikke at tale om Fremtidsudvikling. Det, der da gaar fremad, er Ulygde og Egoisme; jeg kan her fremføre de 100 Eksempler; men jeg skal indskrænke mig til et: Der var 2 Gaardmænd, de var omtrent Naboer, der var kun en Mandes Mark imellem dem. De var Soogere, den ene var gift med den andens Søster. De afslagte jærligt Bist hos hinanden. De havde besøgt Høstet og hørte til den oplygte Kioske. De var dygtige Mand og var valgt til Tillidsposter i Sognet. De var flittige Kirkegjængere osv. Den ene ejede sin Gaard og havde Penge i Sparekassen. Den anden havde en mindre god Gaard, og saa var han saa uheldig at have en temmelig stor Gjæld; men da han var en dygtig og paasærlig Mand, havde han dog hidtil klart sig ret godt. Der var naturligvis ingen, der vidste, at det med for ham, thi det maatte man se at skule, saa længe, man laar. Men en dagligt høit kunne snart rotte lidt ved ham, og det kom mere end en daarlige Høst, og det kom til at faa. For at klare sine Indkomster i Kreditforeningen, blev han nødt til at laane 50 Kroner i Sognets Sparekasse, som han selv var Medlem af. Han gaar da hen til Soogeren og beder ham om at låne 50 Kroner. Men hans gode Ven og Soogere havde allerede taget Kaution, han indskyldte sig med, at han nu havde fast bestemt sig til, at han ikke vilde skrive under for nogen mere. Dette førte med sig, at de to Soogere ikke saa til hinanden et Aars Tid. Det er den Vej, det i Almindelighed gaar; naar Bognen holder, skyder de alle efter. Den rige Soogere fik dog ikke den Gang Held til at vinde Bognen for sin fattige Broder. Men er det dog ikke et forfærdeligt Fremtidsudvikling paa Egoismens Bane, og er det ikke et slauerende Bevis paa, hvor denkløvlige, der kun er bygget paa Selbødhed, fører hen.

Jeg skal nu tale om en anden Retning, som Uoplysningen har taget der hjemme: Forsøgen har det været Skit — og det er det da forresten endnu — at Prestepenner og Skolelærere skulde studere, enten de saa duede til det eller ej. Men nu har Oplysningen iblandt Bønderne ført med sig, at mange af deres Søner og Døtre vil studere, og derfor er der aldeles overfyldt af studerende Menneſker. Det almindelige Arbejde er ringet. Man vil alle sammen frem til Embeder, hvor man er høvet over almindeligt Arbejde. Bliver et Embede ledigt, er der 100 Ansøgere til det. Dette er i sig selv en fejl, at en hel Mængde unge Menneſker gaar og brøder og vil ikke arbejde. De søger saa Bladfer som Skolelærere eller Embedsmænds Hjælper for den bare Høde eller for en Løn saa lille, at de ikke kan faa Jøden derfor.

Det er med det ene som med det andet, det er planløst og fører bare Uorden med sig.

Hvis en eller anden Stormand rejser om i Landet, da bliver han alle Vegne omringet og omformet af Embedsmænd, Embedsjegere, Løsgjængere og Spytstikkere, storfløjende Bønder, der har været paa Høstet og har Penge i Løsmen. Det er alt sammen bare Intsigens. Det er næsten umuligt for ham at se end. Baggrunden i Billedet, den store Arbejderbeføstning, der passer sig Arbejde og er optaget af Næringsforger og Bøymringer for det daglige Brød, den er det mere bekvæmligt at saa Dø paa.

I denne Udviklingsperiode er Beføstningen vokset til det dobbelte, hvilket ogsaa er meget uheldigt. Det er med dette som med alt andet, man gaar den forfærdede Vej, man gaar Kredsang. Danmarks Hovedstad, Kjøbenhavn, er i de 20 Aar vokset fra 200,000 til 400,000 Menneſker. Naar en Mand har samlet saa mange Penge, at han ikke behøver at arbejde, rejser han til Kjøbenhavn, hvor han finder den store flotte Mand kan leve af sine Rentepenge — altsaa af andres Arbejde og Svæd. Mange fattige Folk rejser til Kjøbenhavn, dels i den Tanke, at de der lettere kan faa lidt for deres Arbejde, og dels i den Tanke, at de bedst kan skule deres Fattigdom og Skam i en stor By.

I 1888 ved den store nordiske Kjøns- og Industriudstilling i Kjøbenhavn var jeg Udstillings og havde derfor fri Afgang til Udstillings. Der fik jeg god Lejlighed til at se Udviklingen i sin allerførste Kredsdragt. Men det har nu at Tid været saaledes med mig, at naar jeg staar og betragter de store og rige Høstet, saa bringer det mig til at tænke paa Mønstret, den store mørke Bøymgang; og det gjer mig bedrøvet, at der skal være saadanne store Mønstretninger.

Jeg mener, at vi saa kunne bringe en Udvikling til Vej, naar vi for Alvor vil.

En Morgen stod jeg ved Indgangen til Udstillings og betragtede en fattig Mand, der saa meget lidende ud. Næringsforgerne stod præget i hans Ansigt. Jeg kendte saa godt den Søggdom, som jeg opdager alle Vegne, disse røde og tunge Trak i Antegnerne. Denne Mand stod og saa ind efter Udstillings og betragtede alle de lykkelige Menneſker, der gik derind. Da kom en velklædt Herre hen til ham — om han kendte ham, ved jeg ikke — han spurgte ham, om han gjerne vilde se Udstillings. Ja, det vilde han dagjærlig, og Herren gav ham en Krone. Det var, hvad det kostede for at komme ind. Manden saa paa kronen, vendte og drejede den i Haanden, saa efter Udstillings, der kunne han jo blive den Vest; han saa atter og atter paa kronen. „Nej,“ sagde han til sig selv, „nu skal de have Smør paa Brødet der hjemme,“ og han satte kronen i Lommen og forsvandt. Jeg fik ikke paa Udstillings den Dag. Jeg vilde fulgt efter Manden; men han blev borte for mig i Mængden. Jeg gik da ud paa Kristianshavn og til andre Afdelinger af Byen i de fattige Kvartaler. Jeg gjorde mig et lille Bilde ind i Høst og her for med egne Øjne et slet Svindforholdens Skam. Jeg turde næsten ikke gaa ind, da jeg ikke var i Stand til at hjælpe. Nogle Steder var udstillet i Binduerne nogle simple Billeder og andet billigt Smaatteri til Salg for Børn, saa her var jo let at faa et Veninde ind. I Reglen traf jeg ikke Manden, eller var ude for om muligt at opdribe et eller andet, hvorved han kunne tjene lidt. Kronen havde den velvillig Handelsmand faaet lidt Smaatter, som han kunde sælge til Børn og derved tjene nogle faa Døer. Men Tilstanden i Høstene, som jeg saa den Dag, var som jeg, var saa forfærdelig, at jeg ikke vil forsøge at beskrive den. Kronen kunne være klædt i Høstet, saa man kunne se hende forind og bagud. Børnene saa i Sengen i bare Høstet; de kunne ikke komme op, da de ikke havde Tøi at tage paa. Mange Steder var kronen tilbageholdt og klo; og andre Steder lyfledes det mig at saa en Samtale i Gang, hvorved jeg fik mange vidunderlige Ting at vide, som ellers ikke kommer udenfor de fattige Aare.

At sige er ikke tilladt, og som jeg tidligere har bemærket, er der jo Embedsmænd i Massevis, der nok skal forpurre sigt Uorden. En Dag kom en Mand ud paa Gaden med sin lille 6 Aars Pige ved Haanden. De havde ikke haft Brød i deres Hus i 2 Døge. Han lod den lille Pige gaa ind i en Vægerbutik og bede om et lille Stykke Brød, som hun ogsaa fik og som ud med til Faderen. Men der var straks en Politimand til Stede og opdagede Hemmeligheden. Han traf Manden i Arrest, hvor han maatte udsone sin Straf i flere Døge. Se, det kan man kalde at holde Jusſits over de smaa Synere. Det skal nok kaldes Retsferdighed i sine yderste Konsekvenser. Det er forfærdeligt, at et civiliseret Folk kan slynke saa dybt i Umænskelighed.

Jeg levede hos en Arbejderfamilie paa Frederiksberg i en af de nye Arbejderboliger. Pengejælgernes far opførte Bygninger i Massevis paa Vesten og Nøsten Bro samt Frederiksberg, som de renter ud, og drager uhyre Indtægter af. Alle disse Bygninger indtager snart mere Plads end selve den gamle By. Det er sammenhængende og ensformige Brickhuse ved begge Sider af Gaden, 6 Etager høje. Kommer man ind ad en Gangbro fra Gaden, er der først en Træppegang og saa Lejligheder til begge Sider. Altsaa 12 Familier skal ind og ud ad den samme Gangbro og op og ned ad den samme Træppe. Til hver Lejlighed hører 2 smaa Værelser, et til Gaden og et til Gaarden, og saa lige for Træppegangen et lille Køkken, som er meget indskrænket, da der er taget fra til en snæver Træppegang, der fører ned til en Væggør ud til Gaarden Gaardspladsen er en indskrænket Plads, der vel daarlige nok kan rumme alle Familierne paa en Gang.

Hvis nu hver Familie har 5 Børn, bliver det altsaa 60 Børn, der skal ud og ind ad en og samme Dør, og det er en Høstet, hvor der kun er nogle faa Strid hen til den næste Dør, hvor der ogsaa kommer 60 Børn ud, hvor der ikke i Høstet Nærhed findes noget Rum eller nogen Plads, hvor Børnene kan tumle og lege.

Jeg ved ikke, om noget Menneſke kan forestille sig, at saadant noget er laadt af et civiliseret Samfund, der burde have Sans for menneskelig Lykke og Velvære.

I de faa Døge eller rettere Rætter, jeg levede der — om Dagen var jeg der ikke meget — oplevede jeg afbildelig Ting. I en Lejlighed lige over min var Søggdom, en Mand døde og saa sig der i de Døge. Ovenover hans Lejlighed var

Dans og Lygſtiged den næste Nat. I en Lejlighed ved Stien af blev født et Barn til Verden, og der ligeover var en Kone, der holdt et fjendigt Hus med sine Børn, pyggede dem umænskeligt og benet dem, mens hun gik i Byen.

Hermed vil jeg foreløbig afslutte med de mørke Baggrunds-Billeder, som Dr. Staal har glemt at fortælle os, og som vil jeg til næste Gang fremdrage nogle Lyssbilleder, som Dr. Staal ogsaa har glemt i sin lange Fremstilling, men som ikke desto mindre kan have mere Værd for os, end det han har fremdraget.

I dette Høstet fik jeg „Stjernen“ No. 44, og det læser jeg saaledes: „De daarlige Tider. I et af de sidste Numre af Berlin Tidende (i Skjønhaavn) fandtes ikke mindre end 1000 Toaugsauktioner landgjorte.“

Altsaa i et Blad, som uogaar 6 Gange om Ugen, bliver paa en Dag fundet en Slog's Afslutning paa fjorten Familiers dramatiske Tilværelse. Det passer godt ind i hvad jeg har fremstillet. Det er et pænt Billede i et saa fremtredende Høstet Situation.

Pengene rejser, Glædeligheden florerer, og Egoismen, den ledte Trold, vokser sig tyk og fed. Det er Vej, det gaar.

Kvindens Hjerne.

Nogle mene, at naar Kvindens Hjerne er mindre end Mandens, skyldes det den Omstændighed, at Mændene gennem en lang Række Slægter har faaet en bedre Uddannelse end Kvinderne, saaledes at Mandens Hjerne gennem fortsat Arv mere og mere udvikles, medens Kvindens Hjerne ligeledes i Kraft af Arvelighedsteorien vise en mindre Udvikling. Dette er dog kun den bare Snak; thi hvert Menneſke har jo dog baade en Fader og Moder, og et Pige barn kan da lige saa godt arve sin Faders gode Egenskaber som et Dreng barn.

Nej, Sagen er den, at Uddannelsen ikke har nogen Indflydelse paa Hjernens Vægt eller Form. Ulygheden mellem Mand- og Kvindens hjerne er medfødt. Den forskellige Hjernebygning kan allerede paavises hos det nyfødte Barn.

Mandens Hjerne er i Gennemsnit 160 Gram tungere end Kvindens hjerne.

Den kvindelige Hjerne skiller sig fra Mandshjernen ikke alene i Vægt, men ogsaa i Form.

Pandepartiet er lige udviklet hos begge Køn, men Partierne ved Tindingerne ere større hos Manden end hos Kvinden, medens den bagerste Del af Hjernen er mest udviklet hos Kvinderne. Da Baghjernens staar i Forbindelse med Opfattelsesvejen, forklares deraf Kvindernes hurtige Opfattelse.

En tredje Forskjellighed er, at Mandens Hjerne har flere Vindinger — spiralformede Gange — end Kvindens.

Endelig er der Forskjel i Blodtilførslen til Hjernen, hvilket betynder dens Virksomhed. Hos Manden forsynes den forreste Del af Hjernen med rigeligere Blodtilførsel end hos Kvinden, og Blodet er af bedre Kvalitet. Det indeholder 5 Mill. Blodlegemer paa en Kubikmillimeter hos Manden mod kun 4½ Mill. hos Kvinden.

Sir James Erichson Brown, som har studeret Forholdet mellem Mand- og Kvindens hjerne, frygter for, at den skoleundannelse, der nu er paa Mode, skal medføre, at Kvindene miste i Skjønhed, Ynde og Helbred derved, at Tankerne anstrænges for stærkt.

Kvindens Ynde er hendes største Magt, og den maa ikke ødelægges, siger Sir Brown, der ogsaa fremhæver, at Kvinderne staa langt over Mændene i Opfattelsesveje og moralske Egenskaber.

Blandt Garvfolket, der bebør en Bjergkjæde mellem Bramaputra og Surmadalene, er Kvinderne Mændenes Herre. De fri til Mændene og styre Husets og Folkets Anliggender. Ejendommen gaa i Arv paa Kvindesiden, og Kvinderne ere i alle Retninger de herskende — men de ere de grimme Kvinder paa Jordens Overflade, tilføjer Sir Brown.

Naar Kvinderne tage dette Forhold i Betragtning, ville de sikkert snarere ønske deres Hjerne formindsket end forstørret; men den lærde Mand.

Hvorledes man bliver 200 Aar gammel.

Hvis man tør tro Mr. William Kinncar og North American Review vil de bibelske Patriarkers Høstet der ikke længer forekomme os ukjellig.

De Menneſker, som finde Behov en eventuel Tilværelse paa 200 Aar kunne med Lethed skaffe sig de problematiske Fornødselse, naar blot samvittighedsfuldt følge en Ernæringsforslag, som Mr. Kinncar giver til Bedste i det ovennævnte amerikanske Tidsskrift.

Denne Videnskabsmand paa nemlig, at Alderdomssvagheden er des den menneskelige Organisme Mangel paa Evne til at udskille Stoffer, som paa Grund af Ernæring indføres i Blodet.

I Ungdommen er nemlig Ernæringens-Funktionernes Livlighed til at tilvejebringe denne Udvikelse, men senere hen slappes Organerne, og Resterne af Kalk, Magnesium etc. samle sig i den menneskelige Maskine lige som Kjødelens Dampkedlerne.

For at forhindre dette, maa fuldstændig afholde sig fra andre Kornspiser, som tilsyneladende ere uskadelige, men i Virkeligheden fylde Blodet med Kalkblanding. Af samme Aarsag skal ogsaa undgaa al kvælstoffrig Mad og i Stedet for spise Frugt.

Endvidere skal man i det Høstet sen er absolut skadelig.

Føden skal derfor hovedsagelig bestaa af Frugt, Fisk, Fjerkræ, Kalve og Bedekjød, der er egentlig fattigt paa Jordsalte, med Okse- og Faarekjød næsten er maattet deraf.

Man skal endvidere kun destillere Vand og ret ofte ind en Dosis opløst Fosforsyre, og det de bedste Opløsningsmidler hvide Substanter, der samle sig i ganismen til Skade for denne.

Det er omtrent alle de Raad, Mr. William Kinncar giver sine Lædere.

Den Indvending, man vil fremsete — hellere dog noget tidligere leve saaledes — besvarer han de Ord: „I kan jo selv vælge.“

Falskspillerens Tegnspil.

I Anledning af den store Falskspillerproces, som i denne Tid skjæftiger Tyskerne, fremhæver engelsk Tidsskrift, at ingen tidligere end Charles Dickens en Gang opdaget Falskspillerens Tegnspil. Dette praktiseres saaledes:

Falskspilleren har i Reglen Medhjælper, der ikke selv deler i Spillet, staaende bag Modparten Stol, hvor han tilsyneladende tjager en ganske uskyldig og mild samt Holding. Ser han nu på Kammerat, saa betyder det at spilleren har en Konge; ser han Modspillerens Haand, betyder det en Dame; ser han paa Indsatsens tyder det en Knægt, og ser han ud, betyder det et Es. Samtidig at han forraader Kortenes Værd angiver han deres Farve. Et Høstet den lidt aaben, betyder det Høstet og den lukket, betyder det Høstet Klør betegnes ved, at Underlæben skudt lidt frem, og Spar ved, at læben skydes frem. Naar læben ledes vil betegne, at Modpartens Hjerter Es, Dame og Knægt aabner han Munden en Smule og først lige ud og derefter paa partens Haand og Indsatsen.

Systemet kan selvfølgelig ogsaa med alle mulige Variationer

Electric Bitters.

Dette middel er snart faa velkendt, at det ikke behøver at fremvises. Alle, der har brugt Electric Bitters, finge den samme Lovfang, og senere Medicin effiserer ikke, og venteres for at gjore alt, hvad de stæns om det. Electric Bitters tjener alle Levers og Nyreder, alle Whilpenfer, Bylder, og andre fra Blod stammende Ting. Vil man rebygge som helbrede alle malariske domme. Smød Hovedpine, naar Afføring og Uordbærlighed præger Bitters. Fuldstændig Satisfaction venteres eller Pengene tilbagebetales. Pris 50 Cts. og \$1.00 Flaſken paa Holms Apotek, Dampbrog.

Agenter ønskes. God Fortjeneste Martin Ulfestad, 715—515 St. Minneapolis, Minn.